

Känner du till Kunskap direkt?

– Enkät till inspektorer och distriktschefer, januari 2002

Malin von Essen

Omslag:**Ämnesord:** Kunskap direkt, enkät, kunskapssystem.

SkogForsk – Stiftelsen Skogsbrukets Forskningsinstitut

SkogForsk arbetar för ett långsiktigt, lönsamt skogsbruk på ekologisk grund. Bakom SkogForsk står skogsbolag, skogsägareföreningar, stift, gods, allmänningar, plantskolor, SkogsMaskinFöretagarna m.fl., som betalar årliga intressentbidrag. Hela skogsbruket bidrar dessutom till finansieringen genom en avgift på virke som avverkas i Sverige. Verksamheten finansieras vidare av staten enligt särskilt avtal och av fonder som ger projektbundet stöd.

SkogForsk arbetar med forskning och utveckling med fokus på tre centrala frågeställningar: Skogsodlingsmaterial, Skogsskötsel samt Råvaruutnyttjande och produktionseffektivitet. På de områden där SkogForsk har särskild kompetens utförs även i stor omfattning uppdrag åt skogsföretag, maskintillverkare och myndigheter.

Serien **Arbetsrapport** dokumenterar långliggande försök samt inventeringar, studier m.m. och distribueras enbart efter särskild beställning.

Forsknings- och försöksresultat från SkogForsk publiceras i följande serier:

SkogForsk-Nytt: Nyheter, sammanfattningar, översikter.

Resultat: Slutsatser och rekommendationer i lättillgänglig form.

Redogörelse: Utförlig redovisning av genomfört forskningsarbete.

Report: Vetenskapligt inriktad serie (på engelska).

Handledningar: Anvisningar för hur olika arbeten lämpligen utförs.

ISSN 1404-305X

Innehåll

Sammanfattning.....	3
Bakgrund	3
Uppdraget	4
Genomförande.....	5
Resultat	5
Kännedom om och erfarenhet av Kunskap direkt	5
Rådgivningsstrategi.....	6
Egna kommentarer.....	7
Diskussion.....	9
Rådgivningsstrategi.....	9
Målgrupp.....	9

Sammanfattning

Kunskap direkt är ingången till kunskapssystem för skogsägare om skogsskötsel på SkogForsks webbplats. Kunskapssystemen har byggts upp av SkogForsk i samarbete med LRF Skogsägarna och Skogsstyrelsen med början år 1999. Från och med 2002 finansierar också Södra Skogsägarnas Stiftelse för Forskning, Utveckling och Utbildning utvecklingsarbetet.

De människor som har den personliga kontakten med skogsägarna är förmodligen nyckelpersoner för marknadsföringen av Kunskap direkt. Frågan är om de vet vilka resurser som finns att tillgå.

Under januari och februari 2002 fick skogsägareföreningarnas inspektorer och SVOs distriktschefer möjlighet att besvara en enkät om sin kännedom om Kunskap direkt och sin syn på webbaserade hjälpmedel som stöd vid rådgivning till skogsägare. Svarsfrekvensen blev 78 %¹.

Resultatet visar sammanfattningsvis att något fler än hälften av respondenterna känner till Kunskap direkt, medan drygt 30 % har använt något av kunskapssystemen. På frågan om hur man fått kännedom om Kunskap direkt varierar svaren mycket, men ett besök på SkogForsks hemsida tycks ha lockat in en stor andel (drygt 15 %). Relativt många har också angett ”*Tips från en kollega*” som inkörsport (drygt 10 %).

Knappt 35 % av respondenterna anger att den egna organisationen har en uttalad rådgivningsstrategi som inkluderar webbaserade hjälpmedel, men bara drygt hälften av dessa anger att Kunskap direkt ingår i strategin. Nästan alla respondenterna hyser tilltro till webbaserade hjälpmedel som stöd vid rådgivning till skogsägare (ca 95 %).

Bakgrund

Kunskap direkt är ingången till kunskapssystem för skogsägare om skogsskötsel på Internet. Kunskapssystemen omfattar i dag gallring, röjning och lövskogsskötsel och en fjärde modul om föryngringsavverkning och återväxt är under uppbyggnad. Systemen har byggts upp inom ramen för Familjeskogsbrukets profilfrågor av SkogForsk i samarbete med LRF Skogsägarna och Skogsstyrelsen med början 1999. Från och med 2002 finansierar också Södra Skogsägarnas Stiftelse för Forskning, Utveckling och Utbildning utvecklingsarbetet. Systemen publiceras under rubriken *Kunskap direkt* på SkogForsks webbplats.

Utvecklingsarbetet startade efter det att Skogsstyrelsen i sin utvärdering av skogspolitiken 1998 konstaterat att skogsägarna inte uppfyller lagens krav, vare sig med avseende på produktion eller naturvård. Initiativtagarna hoppades att beslutsstöd om skogsskötsel på Internet skulle kunna bli komplement till och ett verktyg i den allt mer bantade statliga och privata rådgivningsverksamheten som vänder sig till skogsägare.

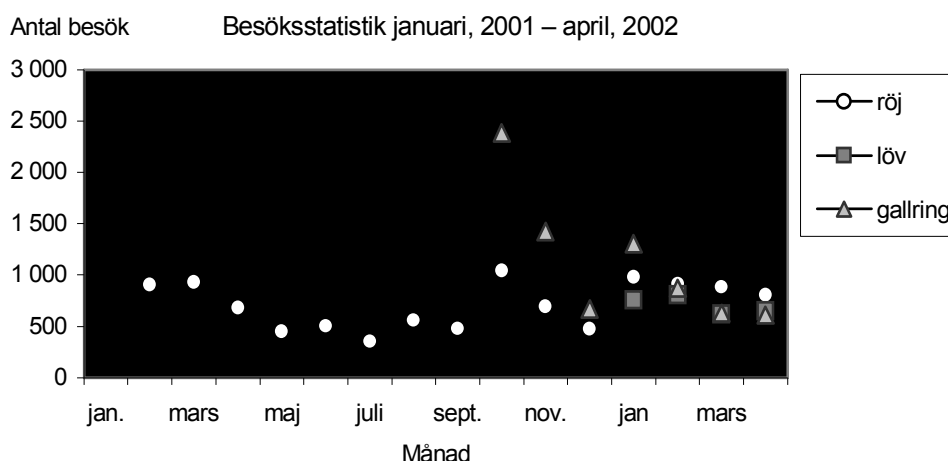
---

¹⁾ Mellanskog inte medräknat p.g.a. tekniskt fel vid distribution av enkäten.

Figur 1.
Kunskapssystemen publiceras under rubriken "Kunskap direkt" på SkogForsks webbplats, <http://www.skogforsk.se>.

Frågan är hur systemen skall nå ut på bredden till den allt större andelen skogsägare som har tillgång till Internet för kunskapsinhämtning². Svaret är säkerligen marknadsföring. Av webbstatistiken i figur 2 framgår att besöksfrekvensen ökat markant vid vissa tillfällen under den aktuella tidsperioden.

Figur 2.
Besöksstatistik för kunskapssystemen under januari–april, 2002. Av tekniska skäl saknas statistik för lövsystemet från tiden före januari 2002. Gallringssystemet lanserades i september 2001.

Dessa besökstoppar, t.ex. i oktober 2001 och januari 2002, hänger med största sannolikhet ihop med olika typer av marknadsföringsinsatser³. Det är samtidigt uppenbart att effekten av en sådan insats klingar av efter en tid. Det är därför viktigt att de människor som har den personliga kontakten med skogsägarna känner till systemen och är ständiga missionärer ute på fältet. Frågan är om kunskapssystemen är kända i rådgivningskretsar.

Uppdraget

SkogForsk har av LRF Skogsägarna och SVO fått i uppdrag att undersöka hur välkänd webbsatsningen Kunskap direkt hunnit bli bland skogsägareföreningarnas inspektorer och skogsvårdsorganisationens distriktschefer. Resultaten skall fungera som underlag för de bägge organisationerna i deras marknadsföring av Kunskap direkt. Undersökningen utfördes i form av en e-postenkät under januari och februari 2002.

²⁾ 69 % av skogsägarna hade tillgång till Internet 2001 (40 % år 2000). Bland skogsägare med skog som huvudsaklig inkomstkälla uppgav 38 % att de hade tillgång till Internet. (Skogsbarometern 2001, LRF Konsult & Sparbanken).

³⁾ Oktober 2001: Lansering av KS-gallring i pressen och på diverse skogliga portaler på internet. Januari 2002: Marknadsföring vid SVOs distriktschefskonferens på Aronsborg.

Genomförande

Enkäten bestod av sju flervalsfrågor och ett fält för fria kommentarer (se bilaga 1). Den distribuerades i form av ett e-postmeddelande med en länk bifogad till själva enkäten, som i sin tur var placerad på SkogForsks webbserver. I de fall SkogForsk fått tillgång till personliga e-postadresser till respondenterna användes dessa. I SVOs fall skickades e-postmeddelandet till respektive distriktskontor för att därifrån vidarebefordras till distriktschefen. Södra skogsägarna och Mellanskog skötte själva distributionen av enkätförfrågan på grund av att man inte kunde lämna ut e-postadresser till sina inspektorer. Enkäten besvarades anonymt. En påminnelse skickades ut ca två veckor efter första utskick.

Tabell 1.
Svarsfrekvensen i olika organisationer.

	Antal utskick (st)	Antal svar (st)	Svarsfrekvens
SVO	94	76	81 %
Norra skogsägarna	43	40	93 %
Skogsägarna Norrskog	40	28	70 %
Mellanskog	ingen uppgift	18	?
Södra skogsägarna	200	134	67 %

Svarsfrekvensen framgår av tabell 1. Norrbottens skogsägare och Västra skogsägarna uteslöts ur resultatredovisningen. I första fallet nåddes inte respondenterna av enkäten på grund av att de saknade tillgång till e-post. I det andra fallet kunde de inte nå enkäten eftersom de saknade tillgång till Internet på arbetsplatsen. Mellanskog är inte medräknad i uppgiften om svarsfrekvens på grund av att det saknas uppgift om hur många inspektorer som fick förfrågan om att delta. I fallet Mellanskog påverkades svarsfrekvensen av att vissa inspektorer hade svårt att kommunicera med SkogForsks server på grund av tekniska problem.

Resultat

Frågorna rörde dels respondentens kännedom om Kunskap direkt och kunskapssystemen, dels huruvida man i den egna organisationen har en rådgivningsstrategi som inkluderar webbaserade hjälpmedel.

Kännedom om och erfarenhet av Kunskap direkt

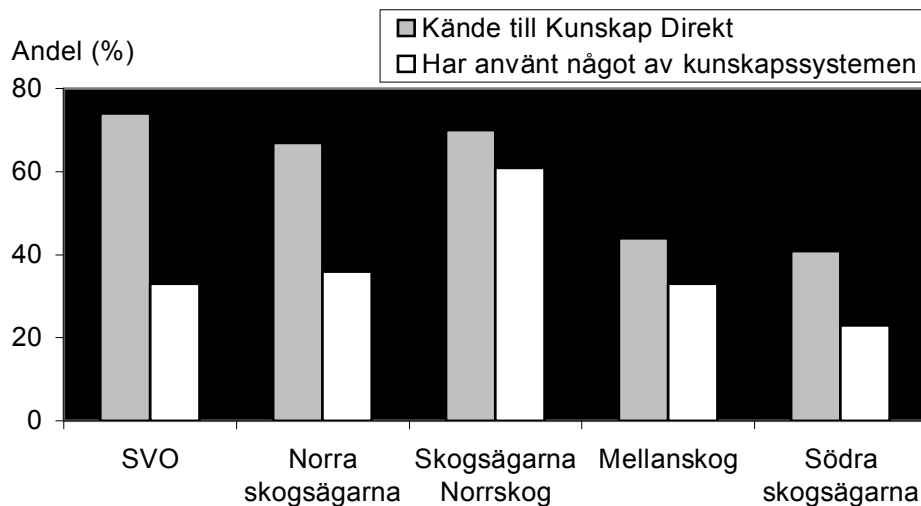
Fråga 1:

Kände du till "Kunskap direkt" på SkogForsks hemsida innan du fick den här enkäten?

Fråga 2:

Har du använt något av kunskapssystemen om röjning, gallring eller lövskogsskötsel?

Drygt 50 % av respondenterna svarade att man kände till Kunskap direkt redan innan man fick enkäten, men endast drygt 30 % svarade att de har använt kunskapssystemen om röjning, gallring eller lövskogsskötsel.

Figur 3. Andel som kände till Kunskap direkt innan de fick enkäten, och andel som använt något av kunskapssystemen om lövskogsskötsel, röjning eller gallring.

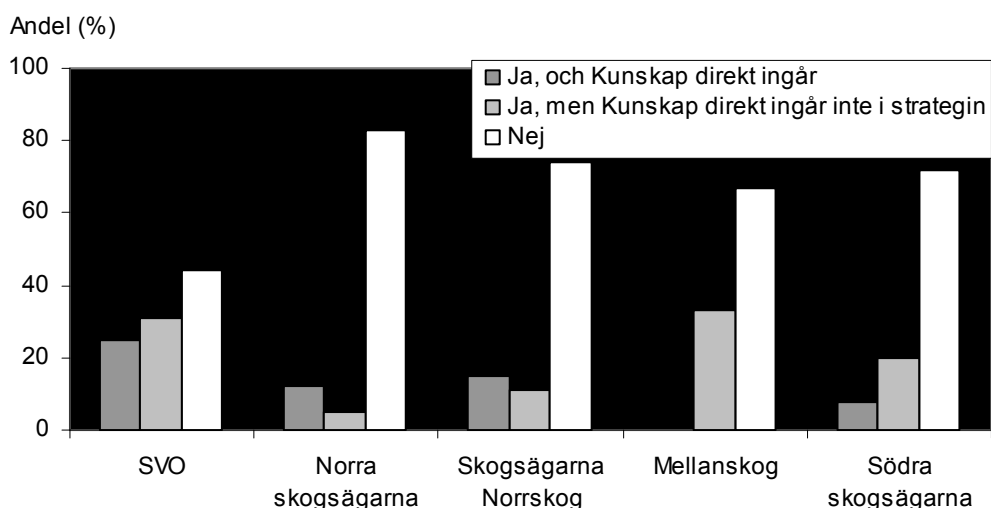
De som kände till Kunskap direkt fick svara på frågan om hur de fick kännedom om systemet. Svaren varierade mycket, men drygt 15 % tycks ha stiftat den första bekantskapen genom att besöka SkogForsks hemsida. Ungefär lika många anger ”tips från kollega” som inkörspport.

Rådgivningsstrategi

Fråga 3:

Har ni en uttalad rådgivningsstrategi som inkluderar webbaserade hjälpmedel?

Totalt svarade 35 % att den egna organisationen har en strategi för rådgivning som inkluderar webbaserade hjälpmedel. Inom SVO svarade fler, ca 50 % att en sådan strategi finns, men bara hälften av dessa anger att Kunskap direkt ingår i strategin.

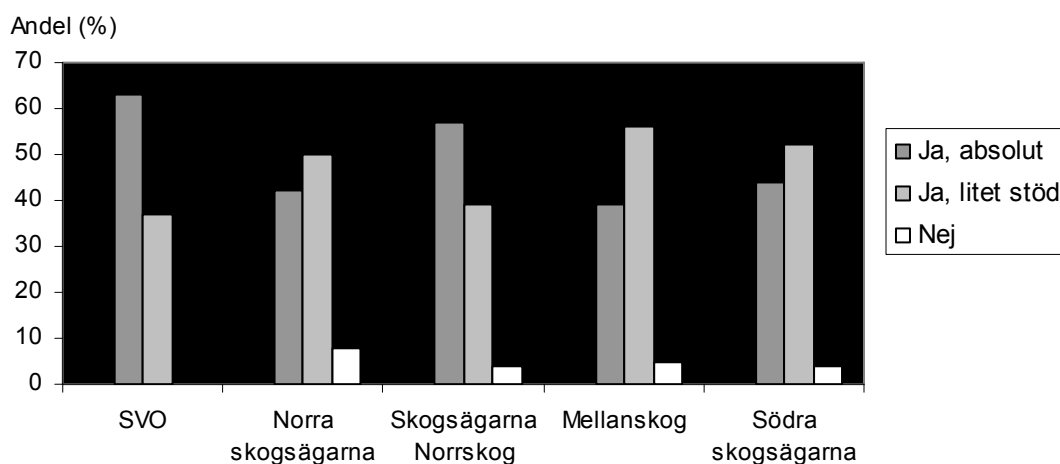
Figur 4. Respondenternas svar på frågan om den egna organisationen har en rådgivningsstrategi som inkluderar webbaserade hjälpmedel.

Fråga 4:

Anser du att webbaserade hjälpmedel kan vara ett stöd vid rådgivning till skogsägare?

Det tycks råda samstämmighet om att webbaserade hjälpmedel kan vara till hjälp vid rådgivningen till skogsägare. Knappt 50 % svarar ”Ja, absolut” på frågan, medan drygt 45 % svarar ”Ja, litet stöd”. Knappt 5 % svarar ”Nej”.

Figur 5.

En stor majoritet av respondenterna anser att webbaserade hjälpmedel kan vara ett stöd vid rådgivning till skogsägare.

Egna kommentarer

Respondenterna fick möjlighet att kommentera enkäten. Här följer ett urval av kommentarerna:

- För att rådgivningen skall få önskad effekt bör den ske ute i fält i det aktuella beståndet.
- Webben är absolut ett hjälpmedel att räkna med på lite sikt. Ännu så länge saknar dock alltför många skogsägare tillgång till Internet eller kunskap om mediet.
- Har precis läst info om ”Kunskap direkt” men inte hunnit fundera kring hur man lämpligen använder det.
- Webbaserade hjälpmedel är bra men passar inte alla. Den klart bästa metoden är när man träffas öga mot öga.
- Kan vara ett sätt att nå yngre skogsägare och att få upp intresset för t.ex. röjning och vikten av röjning.
- Bra att det finns. Synd att man inte känt till det. Men nu gör jag det.
- Jag sysslar med produktionsarbete, lite med rådgivning mot skogsägare.
- Det mesta av rådgivningen sker hos skogsägare, vilket kan göra det svårt att använda webbaserade hjälpmedel.
- Nytt och kommer mera framför allt till yngre skogsägare.

- Det utarbetade systemet är mycket bra och kommer med all säkerhet att användas av skogsägare och tjänstemän allt eftersom det blir mera känt att systemet finns.
- Vi har ingen tid över att leta eller lära in nya system på arbetstid!
- Nyttillkommen användare, men tycker röjningsdelen (som jag kollat på) var intressant och givande. Tror jag kommer att använda detta mer i framtiden.
- Ett sätt sprida kunskap och information vid plötsliga händelser, t.ex. Gremmeniella-angrepp; info, åtgärder, regler m.m. Storm som vi har just nu.
- Svårt med webb-baserat stöd i dag då de flesta skogsägarna är gamla och både saknar dator och tilltro till dylika maskiner. Men helt klart en framtidsgrej för de kommande, yngre skogsägarna.
- Bra initiativ bland annat för att få fart på/"plocka ned" röjningsberget.
- Det är främst "Röjning" och "Gallring" som vi använt. Röjning hittade jag själv – gallring tipsade en skogsägare/entreprenör mig om.
- Vi har använt systemen lite grand i samband med Grönare Skogkurser och då framförallt sidorna om röjning.
- Detta kunskapssystem är i sin linda och kommer troligen att behöva något år på sig att bli "etablerat".
- Marknadsför mera.
- Vi lever i en värld där man måste prioritera, vi har alldeles för mycket att göra och då fungerar det så att man går på i "gamla" fotspår för det går enklast och snabbast. Det går dessutom alldeles för trögt att ta hem information från nätet.
- Det är ett instrument att använda på kontoret, borde vara ett instrument att även använda ute med hjälp av fältdatorer – även om det kan vara svårt att nå Internet.
- Bra att kunna nyttja webben på det här sättet. Sättet har framtiden för sig. Det är jag helt övertygad om.
- Tiden är knapp. Skogsägaren får själv söka kunskapen, merparten av vår rådgivning sker i fält där webben ej är lika användbar.
- Det tar sin tid att introducera ett nytt rådgivningshjälpmedel. Vi är bra på att producera hjälpmedel i olika former, men inte så bra på att fullfölja med att utnyttja dem på ett genomtänkt sätt.
- Användes framförallt vid kursverksamhet inom distriktet, har använt kunskap direkt under några år. Mycket bra!
- Ett bra hjälpmedel som vi har med i vår rådgivningsstrategi.
- Ett mycket bra verktyg låter det som, jag skall bege mig dit och titta direkt. Ett ytterligare steg vore att lägga till era resultatnummer som nyhetsbrev till oss på fältet.

- Vid våra grönare skogutbildningar får vi ibland frågor som är mycket detaljerade och svåra att besvara i stor grupp. Vi brukar då informera om de möjligheter som finns att få hjälp via webben.
- Fortfarande är sidan ganska ny. Vi vänjer oss snart vid att söka info på webben. Nu vet i alla fall min personal att sidan finns.

Diskussion

Resultaten visar att det finns mer att göra när det gäller marknadsföringen av kunskapssystemen. Kännedomen om Kunskap direkt är fortfarande begränsad, även om man kan se att vissa organisationer kommit längre än andra när det gäller kännedom och användning.

Rådgivningsstrategi

En av frågorna gällde huruvida den egna organisationen har en rådgivningsstrategi som inkluderar webbaserade hjälpmedel. Här varierar svaren mycket och inom samma organisation förekommer både ja och nej-svar. Variationen inom en organisation kan tyda på att delar av t.ex. en skogsägareförening jobbat mer med rådgivningsstrategiska frågor än andra. Variationen kan också vara ett tecken på att den rådgivningsstrategi som finns inte blivit tillräckligt känd i organisationen. Värt att notera är att det finns organisationer som har en rådgivningsstrategi där webbaserade hjälpmedel ingår, men utan att Kunskap direkt finns med.

Eftersom nästan alla respondenterna (95 %) tycker webbaserade hjälpmedel kan vara ett stöd vid rådgivning till skogsägare, så torde det finnas goda chanser att föra ut kunskapen om systemen på bredare front.

Målgrupp

Det är viktigt att ställa sig frågan vem som är den huvudsakliga användaren av Kunskap direkt, eftersom detta i många fall är avgörande för var tyngdpunkten i det framtida utvecklingsarbetet skall läggas. Om det är den självverksamme skogsägaren som bor på sin fastighet som är huvudpersonen, så är det förmodligen vettigt att erbjuda kalkylhjälpmedel som kan vara till hjälp för den självverksamme. Om det är utbon som är huvudperson, så är förmodligen helt andra hjälpmedel intressanta.

Skogsstyrelsen ser Kunskap direkt som ett komplement till annan rådgivning och som ett led i 24-timmarsmyndighetens åtagande (Stefan Filipsson, muntligt meddelande 2002-05-08). Kunskap direkt skulle också kunna vara ett hjälpmedel för rådgivare som vill få tid att skapa personliga möten med de skogsägare som kan minst. I stället skulle man då kunna hänvisa de mest vetgiriga och oftast mest krävande skogsägarna till Internet och Kunskap direkt. Om detta skulle vara en strategi så innebär det att Kunskap direkt inte får bli alltför elementärt till innehållet.

Värt att notera är att Kunskap direkt används som läromedel i en 20-poängs-utbildning av skogsägare vid Universitetet i Växjö. Kunskap direkt ingår också i en distansutbildning för skogsägare som byggs upp av SVS i Västerbotten och SLU i Umeå. Att Kunskap direkt används på detta sätt är säkerligen ett mycket bra sätt att öka användningen.

Under våren 2002 har ett antal studenter på datavetenskapliga linjen vid Gävle högskola i form av examensarbeten tittat närmare på hur delar av Kunskap direkt kan anpassas till handdatormiljö. Studenterna har visat på möjligheter och begränsningar med detta relativt nya medium. Det skulle vara intressant att se på vilket sätt hur rådgivarnas behov av stöd i fält skulle kunna mötas med hjälp av ett sådant verktyg.

*Figur 6.
Vilket stöd kan handdatorer ge vid rådgivning ute i fält? SkogForsk har med hjälp av ett antal studenter tittat närmare på vilka tekniska möjligheter som finns när det gäller att ladda ned delar av Kunskap direkt till en handdator.*

